

az akkor még általánosan használt syllabizáló betűztető eljárással szemben a csak sokkal később — a XIX. században — általánossá vált hangoztató eljárás dolgozza ki. Eszerint a mássalhangzókat nem magánhangzókkal összekapcsolva — szótag formájában — kell megtanítani, hanem rá kell vezetni a tanulókat, hogyan képezik ezeket. „A néma betűket hasonlatok és magyarázatok révén sajátíttassuk el az olvasni tanulóval és vezessük rá őket, hogy a szájban melyik hangképző szervvel vagy milyen állással képezzük ezeket”, — idézi a szerző Ickelsamert. Messze megelőzi korát Ickelsamer annak az elvnek hangoztatásával, mely szerint: „... ,aki helyesen akar olvasni, annak a szavakból kell hangokat illetve azok írott képét, a betűket megtanulni, nem a betűkből szavakat összerakni. Az olvasni tanulókat tehát szóbontás útján jutnak el az egyes hangokhoz, s ezeket, mint a szó elemeit ismerik meg.” — írja.

A gyors és eredményes olvasástani módszer keresése elvezeti ICKELSAMERT, majd az ő nyomán követőit a képek alkalmazása, vala-

mint az olvasás és írás párhuzamos tanítása jelentőségének felismeréséhez is. Általában a betű, az olvasás terjesztése érdekében a népi mozgalmak, főként az anabaptisták (és erre számos ötletes, érdekes példát láthatunk a münsteri kommuna életében) széles körű és igen hatékony tevékenységet fejtenek ki.

FÖLDES ÉVA munkája az anabaptizmus — a münsteri kommuna megszűnésével véget ért — forradalmi szakaszának bemutatásával és az eddigi kutatások alapján feltárt anyag ismeretében levont bizonyos következtetésekkel zárul. E következtetések közül talán a leglényegesebb az, amit a szerző így fogalmaz meg: „... ,a korai antifeudális népi-forradalmi mozgalmak népnevelési, népoktatási törekvései ugyanúgy beletartoznak a szocialista nevelés előtörténetébe, mint ahogy a korai népi-forradalmi mozgalmak is részei annak a több évszázados folyamatnak, amely az első kezdeti kísérletekből a forradalmi törekvések végső győzelméig vezetett.”

Sipos Istvánné

KONTRA GYÖRGY: A FEJLŐDŐ GYERMEK

Budapest, Gondolat, 1963

A szerző a növekvő gyermek szervezetének sajátosságait, a növekedés, a testi fejlődés során bekövetkező változásait írja le, és mutatja be számos ábrán. A hétköznapi életben is gyakran szóba kerülő testmagassággal és testsúllyal kezd a probléma tárgyalását, majd a táplálkozásról, a tápanyagszükségletről és a táplálkozási ártalmakról ír. Ezután a többi szervrendszer működésének áttekintése következik, így a légzésről, a vérkeringésről, a mozgásról, a belső elválasztású mirigyrendszerrel és az érzékelésről olvashatunk. Külön fejezet foglalkozik a beszéddel, és az e tekintetben annyira el nem hanyagolható alvással. Igen jó áttekintést ad a szerző a gyermek jellegzetes növekedési szakaszairól, azok sajátosságairól.

A könyv második részében a szerző a legfontosabb adatokat sajátos módon illusztrált grafikonokkal ill. mikrofotókkal mutatja be. Ez az ábrázolási ill. tényközlő módszer amennyire újszerű, annyira hasznos is, hisz az olvasók többsége vizuális típusú; a képek a legtöbb ember számára maradandó módon rögzítik az adatokat.

Ebben a „fejlődés képeskönyvében” számos adatot találunk hazai és külföldi gyermekcsoportok növekedésére, évenkénti gyarapodására vonatkozóan. Az egyik képes grafikon a testmagasság és a testsúly, e két jellemző adat gyarapodásának viszonyát mutatja be, egy másik a fiúk és a lányok növekedésének eltérő voltát szemlélteti, egy harmadik a növe-

kedés szociális tényezőkből következő különbségeit dokumentálja. De számos ügyes ábra támasztja alá a különböző szervrendszerek működéséről a könyv első felében elmondottakat, többek között pl. a helyes és helytelen testtartást alvás, ülés (tanulás) közben, a rendszeres teherhordás felső határát a különböző életkorokban, a gyermekek alvásiigényét stb., stb.

A könyv nagy értéke a világos, szellemes, olvasmányos stílus, amely azonban nem mesélgető, de nem is tudományoskodó. Imponáló az a könnyed biztonság, amellyel a szerző az egyes — biológiai előismereteket igénylő — kérdéseket röviden, közérthetően megmagyarázza. Kitűnően megtalálta azokat a megoldásokat — mind a színvonalban, mind a tudományos adatok mennyiségében, mind a stílusban — amelyek egy magas színvonalú ismeretterjesztő műben joggal elvárhatunk, és amelyek egyben a könyv tudományos értékét is megadják.

A gyermek testi fejlődésének ez a feldolgozása több szempontból is teljesen újszerű. A már említett gazdag és tanulságos ábraanyag mellett a szépirodalmi idézetek ragadják meg az olvasót. Ezek találóak, szellemesek, kedvesek. A szerző mindig a legjobb összefüggésben idézi őket, így azok a szakmai mondanivalót rendkívül színesé, a könyvet még vonzóbbá teszik.

A könyv legnagyobb érdeme talán az, hogy teljes és részletes összefoglalást ad a növekvő,

fejlődő gyermek valamennyi biológiai problémájáról. Ilyen jellegű teljes összefoglaló mű a magyar irodalomban ez ideig még nem jelent meg.

Az egész könyvön következetesen végigvonul a kezdő és a befejező gondolat: a gyermek nem „kicsi felnőtt”, de „ezerszer ember: gyermek”. Ez a kitűnő könyv valóban a gyer-

mek jobb megismerését, helyesebb gondozását, nevelését szolgálja. Bár a szerző szerényen azt írja: „legfeljebb elvétve, ha közlök egy-egy praktikus jótanácsot”, — a könyv egész tartalma olyan, hogy nagyon sok hasznos tanácsot, okos útmutatást ad szülőknek, nevelőknek egyaránt.

Eiben Ottó

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK ÉS FOLYÓIRATOK

- Acta Bibliothecaria.* A József Attila Tudományegyetem dolgozóinak szakirodalmi munkássága, 1955—1961. Tomus III. Szeged, Hungaria, 1964. 268 l.
- Bakonyi Pál:* Tevékeny életet gyermekeinknek. Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1964. 28 l. Szülők Könyvtára.
- G. Havas Katalin:* Az azonosság törvénye a hagyományos és a modern formális logikában. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1964. 139 l.
- Illés Lajosné:* Makarehko és a mai iskola. Budapest, Tankönyvkiadó, 1964. 64 l.
- Kardos Lajos:* Általános pszichológia. Budapest, Tankönyvkiadó, 1964. 282 l.
- Korein—Miklosvári—Radnai:* Hivatásra nevelés, pályaválasztás, továbbtanulás. Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1964. 79 l. Szülők Könyvtára.
- Magyar Pszichológiai Szemle.* Főszerkesztő *Gegesi Kiss Pál.* 1964/2. sz. Budapest, Akadémiai Kiadó, 161—327. l.
- Pedagógiai Közlemények.* A budapesti Műszaki Egyetem oktatási osztálya kiadása. 1964/1. sz. 1—110. l.
- Pszichológiai Tanulmányok, VI.* Szerkesztőbizottság, *Gegesi Kiss Pál* főszerkesztő, *Lénárd Ferenc* technikai szerkesztő. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1964. 730 l.
- Tanulmányok a neveléstudomány köréből, 1963.* Szerkesztette *Kiss Árpád, Nagy Sándor, Szarka József, Szokolcsky István.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1963. 583 l.
- Timár János:* A társadalmi-gazdasági haladás és oktatási rendszerünk fejlődése. Pedagógusok Szakszervezete. Fel. kiadó *Kuján László.* 1964. 71 l.